

Volume 18, Issue 3
September 2020

ISSN 1731-8297, e-ISSN 6969-9696
<http://osap.wpia.uni.opole.pl>

ORIGINAL ARTICLE
received 2020-06-22
accepted 2020-07-07

Wykorzystanie mediów społecznościowych w postępowaniu cywilnym. Treści z nich pochodzące jako fakty, o których informacja jest powszechnie dostępna¹

Social media content in civil litigation: notorious facts
about which information is publicly available

STANISŁAW RABCZUK

Uniwersytet Warszawski

ORCID: 0000-0001-9143-9753. s.rabczuk@uw.edu.pl

Citation: Rabczuk, Stanisław. 2020. Wykorzystanie mediów społecznościowych w postępowaniu cywilnym. Treści z nich pochodzące jako fakty, o których informacja jest powszechnie dostępna. *Opolskie Studia Administracyjno-Prawne* 18(3): 93–109. DOI: 10.25167/osap.2591.

Abstract: The Act of 4 July 2019 amending the Act of Code of Civil Procedure and certain other acts has introduced a new category of common knowledge facts into the Code of Civil Procedure – facts about which information is publicly available. In accordance with the intention of the legislator, this new category of facts, in principle, includes information published on the Internet. The activity of Poles in social media, as well as the usage of social media evidence in the United States leads to the conclusion that also in Polish civil trial it may be expedient to use facts originating from social media. Therefore, the author discusses the potential use of social media in a civil trial within the framework of the institution of commonly available facts, basing his considerations in the context of the jurisprudence to date and the position of the doctrine regarding the legal institution in question.

Keywords: social media, the Internet, civil procedure, common knowledge facts, Facebook

---

¹ Publikacja powstała w związku z realizacją projektu badawczego pt. *Media społecznościowe w pracy organów ścigania* o nr 2018/31/B/HS5/01876, kierowanego przez dra hab. Pawła Waszkiewicza, finansowanego ze środków Narodowego Centrum Nauki.

Abstrakt: Ustawa z dnia 4 lipca 2019 roku o zmianie ustawy Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw wprowadziła do Kodeksu postępowania cywilnego nową kategorię faktów notoryjnych faktów, o których informacja jest powszechnie dostępna. Zgodnie z intencją ustawodawcy w ramach tej nowej kategorii mieszczą się co do zasady informacje publikowane w Internecie. Aktywność Polaków w mediach społecznościowych, a także skala ich wykorzystywania w procesach cywilnych w Stanach Zjednoczonych prowadzi do wniosku, że także w polskim procesie celowe może być wykorzystywanie faktów pochodzących z mediów społecznościowych, w tym z wykorzystaniem instytucji faktów notoryjnych. Autor omawia potencjalne wykorzystanie mediów społecznościowych w procesie cywilnym w ramach instytucji faktów powszechnie dostępnych, opierając rozważania w kontekście dotychczasowego orzecznictwa oraz stanowiska doktryny co do faktów powszechnie znanych oraz faktów znanych sądowni z urzędu.

Słowa kluczowe: media społecznościowe, Internet, postępowanie cywilne, fakty powszechnie dostępne, Facebook

1. Wprowadzenie

Media społecznościowe mogą stanowić cenne źródło informacji na temat zdarzeń istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy. Nawet pozornie niewinne i żartobliwe zdjęcie przedstawiające pracownika trzymającego nogi na biurku w miejscu pracy, zamieszczone w Internecie z komentarzem „E, kolejny pracowity dzień czas zacząć”, może stanowić, wraz z innymi okolicznościami, powód rozwiązania umowy o pracę z winy pracownika². Z kolei smutne wpisy na portalu społecznościowym mogą świadczyć o doznaniu przez stronę krzywdy w związku z utratą bliskiej osoby³. Komentarze i posty na Facebooku mogą również pomóc w udowodnieniu popełnienia czynu nieuczciwej konkurencji⁴. Profil pozwanego w mediach społecznościowych może stanowić w sprawie z zakresu prawa rodzinnego istotne źródło poznawcze nie tylko na temat stylu życia, nałogów czy podejmowanych przez stronę aktywności, ale także jej możliwości zarobkowych⁵. Co więcej, na portalu społecznościowym mogą być publikowane treści zamieszczone przez osoby postronne, na przykład świadków danego zdarzenia. Jak wskazał Wojciech Bijas, „niejednokrotnie przedstawienie jednego, trafnego dowodu cyfrowego (np. filmu ze zdarzenia) potrafi całkowicie zmienić

² Wyrok SR w Świdnicy z dnia 17 grudnia 2014 r., IV P 176/14, Legalis.

³ Wyrok SO w Poznaniu z dnia 18 grudnia 2015 r., XII C 602/15, Legalis.

⁴ Wyrok SO w Krakowie z dnia 10 kwietnia 2015 r., IX GC 758/13, Legalis.

⁵ W Stanach Zjednoczonych w sprawie rozwodowej podniesiono, że oprócz ujawnionej przez pozwanego podczas procesu działalności zarobkowej posiada on także dodatkowe źródła dochodu. W tym celu posłużono się informacjami zamieszczonymi na jego profilu w portalu LinkedIn, zob.: S. Onibalusi, *A Look at How Social Media is Impacting Divorce Cases*, https://www.huffpost.com/entry/a-look-at-how-social-media_b_10633940?gucounter=1 (dostęp: 6.02.2020).

tok procesu⁶. Powszechność telefonów komórkowych z aparatem sprzyja przy tym publikowaniu w mediach społecznościowych relacji świadków ze zdarzeń wprost w Internecie⁷.

Obecnie truizmem jest stwierdzenie, że dzięki Internetowi oraz związanej z nim możliwości swobodnej komunikacji możemy wymieniać myśli i informacje na nieznaną wcześniej skalę. Na koniec 2019 roku portal społecznościowy Facebook posiadał na świecie ponad 2,5 miliarda aktywnych użytkowników miesięcznie, przy czym ponad 1,66 miliarda logowało się codziennie⁸. W Polsce z mediów społecznościowych korzysta około 18 milionów osób⁹. Nie jest to zaskoczeniem, gdyż jest to jedno z najczęściej wykorzystywanych narzędzi do komunikacji. Pomimo że Polacy z roku na rok prezentują w mediach społecznościowych niesłabnącą aktywność¹⁰, nadal niewiele jest opracowań dotyczących wykorzystania mediów społecznościowych w procesie cywilnym. Brak także, w przeciwieństwie do postępowania karnego¹¹, opracowań empirycznych, odnoszących się do skali wykorzystania mediów społecznościowych w praktyce¹².

Biorąc pod uwagę perspektywy wykorzystania mediów społecznościowych, jako istotną należy uznać zmianę treści działu III Kodeksu postępowania cywilnego¹³, dokonaną ustawą z dnia 4 lipca 2019 roku¹⁴, wprowadzającą w art. 228 § 2 k.p.c. nową kategorię faktów, to jest obok faktów powszechnie znanych

---

⁶ W. Bijas, *Dowody z Facebooka w procesie cywilnym*, „Prawo Mediów Elektronicznych” 2017, nr 2, s. 25.

⁷ Zob. przykładowo: *Nowe światło na przebieg wypadku rzuca film udostępniony przez jednego z internatów. Jechali na wczasy. Ich auto staranowała ciężarówka, spychając pod tira. Nagranie z Myszyńca Starego*, Polsat News, <https://www.polsatnews.pl/wiadomosc/2019-06-27/nowe-fakty-ws-tragicznego-wypadku-w-myszyncu-starym-ciezarowka-wbila-sie-w-osobowke/> (dostęp: 7.02.2020).

⁸ *The Top 20 Valuable Facebook Statistics Updated January 2020*, <https://zephoria.com/top-15-valuable-facebook-statistics/> (dostęp: 8.02.2020).

⁹ *Digital 2019 Poland. All the data and trends you need to understand internet, social media, mobile and e-commerce behaviors in 2019*, <https://datareportal.com/reports/digital-2019-poland> (dostęp: 2.02.2020).

¹⁰ *Ibidem*.

¹¹ Zob.: K. Bayer, J. Bitner, *Wykorzystanie mediów społecznościowych przez funkcjonariuszy polskiej Policji. Próba wstępnego opisu zjawiska na podstawie wyników badań kwestionariuszowych*, „Problemy Współczesnej Kryminalistyki” 2019, t. 23, s. 11–38.

¹² W zakresie perspektyw badawczych wykorzystania mediów społecznościowych w postępowaniu cywilnym zob.: P. Waszkiewicz, S. Rabczuk, K. Worek, *Wykorzystanie dowodów z mediów społecznościowych w postępowaniu cywilnym. Perspektywa badawcza*, [w:] *Granice prawa. Księga jubileuszowa dedykowana prof. dr. hab. Andrzejowi Siemaszko*, w druku.

¹³ Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego, tekst jednolity, Dz.U. z 2019 r., poz. 1460, z późn. zm.; dalej: k.p.c.

¹⁴ Ustawa z dnia 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw, Dz.U. z 2019 r., poz. 1469.

i urzędowych faktów, o których informacja jest powszechnie dostępna¹⁵, za które można uznać także treści pochodzące z mediów społecznościowych.

2. Media społecznościowe a postępowanie cywilne

Należy przypuszczać, że materiały pochodzące z mediów społecznościowych są wykorzystywane jako dowód w polskim procesie cywilnym. Opierając się na wynikach badań przeprowadzonych w Stanach Zjednoczonych, można ocenić, że media społecznościowe odgrywają istotną rolę w sprawach z zakresu prawa pracy, prawa rodzinnego, dochodzenia roszczeń w związku z zawartymi umowami ubezpieczeniowymi oraz sporami gospodarczymi¹⁶. Wojciech Bijas wskazuje na powszechność wykorzystania tego rodzaju dowodów: „strony procesu bardzo często wnioskuje o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodów będących wydrukami z Facebooka. Udowodnienie wyłącznej winy rozkładu pożycia małżeńskiego nierzadko łatwe nie jest, więc i zdjęcia, i konwersacje niewiernego małżonka mogą być istotne”¹⁷. Także wyniki badań przeprowadzonych w Stanach Zjednoczonych wśród członków amerykańskiego zrzeszenia prawników rodzinnych (*American Academy of Matrimonial Lawyers*; dalej: AAML) prowadzą do podobnej konkluzji. Ponad 81% spośród tysiąca sześciuset członków AAML wskazało, że ich zdaniem obserwowany jest wzrost wykorzystania mediów społecznościowych w postępowaniach sądowych związanych z prawem rodzinnym¹⁸. Niemniej w polskiej literaturze problematyka wykorzystywania mediów społecznościowych w postępowaniu cywilnym jest obecna w niewielkim zakresie. Dostępne są opracowania problemowe, obejmujące aspekty dowodowe tego typu czynności¹⁹, brak jednak kompleksowych opracowań, co może świadczyć o niewielkiej świadomości przedmiotowej problematyki. Należy przy tym zauważyć, że w Stanach Zjednoczonych wykorzystywanie mediów społecznościowych przez profesjonalnego pełnomocnika w celu ujawnienia i podniesienia okoliczności świadczących na korzyść jego klienta uznawane jest obecnie nie tyle za dobrą praktykę, co za jego obowiązek²⁰. Można stąd uznać,

---

¹⁵ Obecnie art. 228 § 2 k.p.c. brzmi: „nie wymagają dowodu również fakty, o których informacja jest powszechnie dostępna oraz fakty znane sądowi z urzędu, jednakże sąd powinien zwrócić na nie uwagę stron”.

¹⁶ 689 *Published Cases Involving Social Media Evidence*, Forensic Focus, 2012, <https://articles.forensicfocus.com/2012/04/16/689-published-cases-involving-social-media-evidence-with-full-case-listing/> (dostęp: 2.02.2020).

¹⁷ W. Bijas, *op. cit.*, s. 25.

¹⁸ P. Reaney, *Rise in divorce evidence from social websites*, Reuters 2010, <http://old.aaml.org/sites/default/files/Rise%20in%20divorce%20evidence%20from%20social%20websites.pdf> (dostęp: 2.02.2020).

¹⁹ W. Bijas, *op. cit.*, s. 25.

²⁰ *Cannedy v. Adams*, 706 F.3d 1148, 9th Cir. 2013, <https://www.leagle.com/decision/infco-20130207172> (dostęp: 8.02.2020).

że treści pochodzące z mediów społecznościowych mają szansę odgrywać coraz istotniejszą rolę także na polskiej sali sądowej.

Spodziewana powszechność tego zjawiska sprawia, że należy rozważyć w kontekście przywołanej na wstępie nowelizacji Kodeksu postępowania cywilnego, czy treści zamieszczane na portalach społecznościowych mogą stanowić informacje powszechnie dostępne w rozumieniu nowego przepisu, to jest, czy sąd będzie mógł oprzeć swoje rozstrzygnięcie na informacjach z nich pochodzących. Jak wskazał bowiem ustawodawca w uzasadnieniu do nowelizacji, to właśnie rozwój techniczny oraz informatyzacja, a także zwiększona dostępność informacji są powodami, dla których należy umożliwić sądowi wykorzystanie faktów powszechnie dostępnych podczas kształtowania podstaw rozstrzygnięcia: „dotychczas przeszkodą w uzyskaniu dostępu do tej wiedzy były bariery techniczne; w efekcie wiedza o tej kategorii faktów mogła zostać uzyskana przez sąd tylko w drodze udowodnienia, a jeśli mieściła się w kategorii wiadomości specjalnych tylko w drodze opinii biegłego”²¹. Przygotowując uzasadnienie, projektodawca skupił się przy tym na faktach powszechnie dostępnych rozumianych jako „[informacje] statystyczne, kartograficzne, demograficzne, geograficzne, techniczne [i z innych dziedzin wiedzy]”²², z którymi można się zapoznać na przykład za pośrednictwem Internetu. Tak szeroko określone źródło informacji nie wyklucza więc wykorzystania treści pochodzących z mediów społecznościowych.

3. Fakty znane powszechnie oraz znane sądowi z urzędu a fakty powszechnie dostępne

W postępowaniu cywilnym to na stronie cięży obowiązek wskazywania dowodów dla stwierdzenia faktów, z których wywodzi ona skutki prawne (art. 6 Kodeksu cywilnego²³ w zw. z art. 232 k.p.c.). Obowiązek ten jest jednym z elementów przemawiających za przyjęciem, że w polskim postępowaniu cywilnym obowiązuje zasada prawdy formalnej (art. 3 k.p.c.)²⁴, przy czym jednym z wyjątków od tej zasady jest właśnie art. 228 § 2 k.p.c., który stanowi zdaniem Agnieszki Góry-Błaszczkowskiej „przykład przywiązania ustawodawcy do zasady prawdy materialnej”²⁵. Dlatego też część doktryny skłania się ku stanowisku, że obowią-

---

²¹ *Uzasadnienie projektu ustawy o zmianie ustawy Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw*, druk sejmowy nr 3137, VIII kadencja Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej, s. 52–53, <http://orka.sejm.gov.pl/Druki8ka.nsf/0/166CCC44490F3965C1258384003CD40A/%24File/3137.pdf> (dostęp: 2.02.2020).

²² *Ibidem*.

²³ Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 roku Kodeks cywilny, tekst jednolity, Dz.U. z 2019 r., poz. 1145, z późn. zm.; dalej: k.c.

²⁴ Zob. M. Muliński [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Tom IA. Komentarz*, red. A. Góra-Błaszczkowska, Warszawa 2020, Legalis, komentarz do art. 3.

²⁵ *Ibidem*.

zująca w polskim postępowaniu cywilnym zasada prawdy jest „[zasadą] prawdy bez dookreślenia, o jaki rodzaj prawdy chodzi”²⁶. W doktrynie wskazuje się, że jednym z najistotniejszych przykładów stosowania elementów zasady prawdy materialnej w kodeksie postępowania cywilnego jest możliwość dopuszczenia przez sąd dowodu niewskazanego przez stronę (art. 232 zd. 2 k.p.c.)²⁷.

Fakty notoryjne, stanowiące jeden ze sposobów kształtowania ustaleń faktycznych, są elementem ułatwiającym postępowanie dowodowe, albowiem uznane w ten sposób fakty mogą stanowić podstawę rozstrzygnięcia bez konieczności ich dowodzenia²⁸. Jak wskazywał Andrzej Zieliński, za wprowadzeniem faktów notoryjnych „przemawiają oczywiste względy celowości”²⁹. Należy przy tym zgodzić się, że są one ściśle powiązane z zasadą prawdy materialnej, albowiem pozwalają sądowi na samodzielne ustalenie faktów, bez konieczności wykazania inicjatywy stron. Tym samym jest to narzędzie, którym może posługiwać się sąd, dążąc do poznania prawdy.

W stanie prawnym sprzed nowelizacji wyróżniano dwa rodzaje faktów notoryjnych – fakty powszechnie znane (notoryjność powszechna) oraz fakty znane sądowi z urzędu (notoryjność sądowa)³⁰. Fakty notoryjne różnią się od tzw. zasad doświadczenia życiowego tym, że zasady doświadczenia życiowego mają charakter sądów ogólnych, opartych na jednostkowych, indywidualnych doświadczeniach sędziego³¹, zaś fakty notoryjne odnoszą się do obiektywnie istniejących w rzeczywistości zdarzeń. Wykorzystanie faktów notoryjnych w procesie jest jednak zależne wyłącznie od sądu³², albowiem uznanie danego faktu za posiadającego cechę notoryjności należy do jego wyłącznej kompetencji³³. Co istotne, fakt znany sądowi z urzędu oraz powszechnie znany powinien istnieć najpóźniej w chwili zamknięcia rozprawy³⁴.

²⁶ *Ibidem*.

²⁷ A. Marciniak, [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Tom I. Komentarz*, red. A. Marciniak, Warszawa 2019, Legalis, komentarz do art. 3.

²⁸ K. Piasecki, *Znaczenie procesowe faktów powszechnie znanych i faktów znanych sądowi z urzędu*, „Palestra” 1961, nr 10, s. 39.

²⁹ A. Zieliński, *Kodeks postępowania cywilnego po nowelizacji w 1996 r.*, „Palestra” 1996, nr 40, s. 15.

³⁰ K. Piasecki, *op. cit.*, s. 43. Do notorii sądowej i powszechnej odnoszą się dwie paremie prawnicze: *notoria non egent probatione* (okoliczności powszechnie znane nie wymagają dowodu) oraz *manifestum non eget probatione* (to co oczywiste, nie wymaga dowodu).

³¹ M. Waligórski, *Podstawy kasacyjne procesu cywilnego w świetle różnicy pomiędzy faktem i prawem*, Lwów 1936, s. 227; wyrok SA w Warszawie z dnia 24 kwietnia 2019 r., VI ACa 219/19, Legalis.

³² M. Krakowiak, [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Tom IA. Komentarz*, red. A. Góra-Błaszczkowska, Warszawa 2020, Legalis, komentarz do art. 228; wyrok SN z dnia 21 września 2007 r., V CSK 192/07, Legalis; wyrok SN z dnia 11 lipca 2001 r., V CKN 349/00, Legalis.

³³ Wyrok SA w Warszawie z 15 listopada 2013 r., VI ACa 591/12, Legalis.

³⁴ *Ibidem*.

Przez fakty znane sądowi urzędowo należy rozumieć „zapoznanie się z faktami w toku czynności sądu i to w sposób umożliwiający stronom zajęcie co do nich stanowiska”³⁵. W swoim orzecznictwie Sąd Najwyższy skupił się na dwóch elementach charakterystycznych dla faktów urzędowych. Muszą być one znane sędziemu w związku ze sprawowanym urzędem oraz sąd musi na ich istnienie zwrócić uwagę stronom, umożliwiając im wypowiedzenie się co do ich treści³⁶. Zarówno judykatura, jak i piśmiennictwo wskazują jednoznacznie, że okoliczności, które są znane prywatnie sędziemu, podlegają tradycyjnemu procesowi udowodnienia³⁷. Zatem tylko te fakty, które znane są konkretnemu składowi sędziowskiemu rozpoznającemu daną sprawę oraz pozostają w związku ze sprawowanym urzędem, mogą stanowić podstawę rozstrzygnięcia jako fakty notoryjne sądownie. Należy przy tym wskazać, że sąd obowiązany jest przytoczyć dany fakt w sposób konkretny³⁸. Pominięcie przez sąd obowiązku wyczerpującego wskazania faktu uniemożliwiłoby bowiem stronom odniesienie się do niego. Powyższy obowiązek zwrócenia uwagi stronom nie występuje w przypadku faktów powszechnie znanych (art. 228 § 1 k.p.c.)³⁹.

Notoryjność powszechna polega natomiast na uznaniu, że nie wymagają dowodzenia fakty, które są powszechnie znane. Jako tego rodzaju fakty uznaje się „okoliczności, zdarzenia, czynności lub stany, które powinny być znane każdemu rozsądnemu i mającemu doświadczenie życiowe mieszkańcowi miejscowości, w której znajduje się siedziba sądu orzekającego”⁴⁰. Sąd nie może uznać, że dany fakt jest powszechnie znany, gdy chociażby część zebranego w sprawie materiału temu przeczy, a także gdy dany fakt jest sporny pomiędzy stronami⁴¹. Dodatkowo, zakwalifikowanie danego faktu jako faktu notoryjnego powszechnie musi odbywać się z uwzględnieniem całości materiału procesowego oraz opierać się na kryteriach obiektywnych. Niemniej, jak wskazał Sąd Najwyższy, „tego, co jest powszechnie znane, nie można jednak określić na podstawie stałych kryteriów, gdyż zależy to od określonego miejsca i czasu”⁴². Niezależnie od

³⁵ Postanowienie SN z dnia 30 maja 2019 r., V CSK 539/18, Legalis.

³⁶ *Ibidem*.

³⁷ J. Paszkowski, [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, red. T. Szanciło, Warszawa 2019, Legalis, komentarz do art. 228; wyrok SN: z dnia 27 listopada 1978 r., III CRN 238/78 (LEX Nr 8152); wyrok SN z dnia 17 grudnia 1958 r., III CR 462/58 (OSNC 1962, Nr 1, poz. 6).

³⁸ *Ibidem*.

³⁹ S. Jaworski, [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz do zmian*, red. S. Jaworski, Warszawa 2019, Legalis, komentarz do art. 228.

⁴⁰ E. Rudkowska-Ząbczyk, P. Rodziewicz, [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, red. E. Marszałkowska-Krzes, Warszawa 2019, Legalis, komentarz do art. 228.

⁴¹ Wyrok SN z dnia 4 maja 1977 roku., IV CR 150/77, Legalis; wyrok SN z dnia 13 grudnia 2013 r., III CSK 66/13, Legalis.

⁴² Wyrok SN z dnia 5 lutego 2002 r., II CKN 894/99, OSG 2004 nr 6, poz. 82, str. 25.

nieostrości kwalifikacji danych faktów jako powszechnie znanych bezsprzecznie uznaje się, że do notorii powszechnej nie można zakwalifikować wiadomości specjalistycznych, znanych powszechnie wyłącznie w wąskim gronie, na przykład specjalistów z danej dziedziny⁴³. Podobnie, jako pozostające poza kategorią faktów powszechnie znanych, należy uznać wiadomości uzyskane dzięki kierunkowemu wykształceniu czy szczególnym zainteresowaniom⁴⁴. Tego typu fakty podlegają udowodnieniu w drodze opinii biegłego, posiadającego wiadomości specjalne.

Dodatkowo należy wskazać, że w świetle dotychczasowego orzecznictwa powszechna znajomość danego faktu nie ma związku z dostępnością informacji na temat danego zdarzenia za pośrednictwem Internetu. Jak uznał Sąd Najwyższy, „zamieszczenie w Internecie informacji o fakcie nie oznacza, że jest on powszechnie znany w rozumieniu art. 228 § 1 k.p.c.”⁴⁵. Należy uznać, że przyjęcie takiego stanowiska jest słuszne, albowiem nie sposób przez sam fakt powszechnej dostępności informacji przypisywać jej dodatkowo przymiotu powszechnej znajomości. Jak wskazuje Olga Szejnert-Roszak, „o ewentualnej notoryjności w odniesieniu do Internetu można mówić tylko wówczas, jeżeli wykazywany miałby być fakt istnienia pewnej popularnej witryny w Internecie, względnie charakteru tej witryny, natomiast nieuprawnione jest przyznawanie cechy notoryjności jakimkolwiek informacjom gromadzonym w Internecie”⁴⁶.

Niemniej, jak wykazała analiza orzeczeń przeprowadzona przez Iwonę Rzucidło-Grochowską, sędziowie korzystają z zasobów internetowych celem potwierdzenia notoryjności pewnych faktów⁴⁷. Sądy w odniesieniu do Wikipedii, internetowej encyklopedii tworzonej przez internautów, wprost używały takich stwierdzeń, jak „fakt powszechnie znany”, „fakt niewymagający przeprowadzenia dowodu (fakt historyczny)” czy „wiedza notoryjna”⁴⁸. Być może to właśnie brak profesjonalizmu internetowej encyklopedii, jako tworzonej swobodnie przez wszystkich zainteresowanych, przemawiał za uznaniem jej jako zawierającej wiedzę w mniejszym stopniu naukową, a stąd powszechną⁴⁹. Potwierdzeniem, przynajmniej w części tej tezy, może być wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie, w którym stwierdzono, że informacje zamieszczone na przedmiotowym portalu stanowią „wiedzę potoczną”⁵⁰.

---

⁴³ Wyrok SA w Krakowie z dnia 28 grudnia 2016 r., I ACa 1067/16, Legalis.

⁴⁴ *Ibidem*.

⁴⁵ Wyrok SN z dnia 10 lutego 2010 r., V CSK 269/09, OSNC 2010 nr 9, poz. 127, s. 57.

⁴⁶ O. Szejnert-Roszak, *Zamieszczenie informacji w Internecie a fakt powszechnie znany* V CSK 269/09, MOP 2011, Nr 9, s. 2015.

⁴⁷ I. Rzucidło-Grochowska, *Wykorzystanie Wikipedii w orzecznictwie sądowym*, „Iustitia” 2016, nr 4, s. 178.

⁴⁸ *Ibidem*.

⁴⁹ *Ibidem*.

⁵⁰ Wyrok SA w Warszawie z dnia 3 grudnia 2013 r., VI ACa 480/13, Legalis.

Rozważania dotyczące problematyki zakwalifikowania informacji dostępnych w Internecie jako notoryjności powszechnej straciły na aktualności z chwilą wejścia w życie nowelizacji przywołanej na początku niniejszej pracy⁵¹. W obecnym stanie prawnym, nawet w przypadku gdy dana informacja nie jest powszechnie znana, ale jest powszechnie dostępna, sąd będzie mógł na jej podstawie dokonać rozstrzygnięcia, z zastrzeżeniem, że wcześniej będzie musiał na ten fakt zwrócić uwagę stronom.

Oprócz wspomnianej na wstępie motywacji ustawodawcy do wprowadzenia nowej kategorii faktów powszechnie dostępnych, która legła u podstaw coraz to łatwiejszej dostępności informacji, głównie w Internecie, projektodawca w uzasadnieniu do nowelizacji wskazywał także, że już istniejące kategorie faktów notoryjnych są zbyt wąsko zakreślone⁵². Analiza dotychczasowej treści kodeksu postępowania cywilnego w istocie może prowadzić do takiego wniosku, ale należy mieć na uwadze, że takie ukształtowanie treści kodeksu ma związek z istnieniem modelu kontrydiktoryjnego postępowania cywilnego⁵³. Stąd, mając na względzie obecne dążenia ustawodawcy do, jak zauważyła A. Góra-Błaszczkowska, realizowania w procesie zasady prawdy materialnej⁵⁴, stan obecny mógł być postrzegany przez projektodawcę jako niewystarczający.

Należy zgodzić się z tezą ustawodawcy przedstawioną w uzasadnieniu do przedmiotowej nowelizacji, że Internet powinien być postrzegany jako powszechne źródło wiedzy na temat różnego rodzaju zdarzeń, ujmowanych w postępowaniu jako fakty podlegające ustaleniu. Na koniec 2018 roku z Internetu korzystało bowiem 28 milionów mieszkańców Polski⁵⁵, co stanowi około 65,7% całej populacji⁵⁶. W ujęciu dostępu gospodarstw domowych do Internetu odsetek ten wynosił w 2019 roku aż 86,7%⁵⁷. Oznacza to, że ustawodawca słusznie założył, jakoby informacje dostępne w Internecie spełniały kryterium powszechności. Zdecydowana większość osób mieszkających w Polsce ma dzisiaj możliwość

---

⁵¹ Zob. M. Rejdak, [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Tom I. Komentarz*, red. A. Marciniak, Warszawa 2019, Legalis.

⁵² *Uzasadnienie projektu ustawy o zmianie ustawy...*, s. 52.

⁵³ T. Pietrzykowski, B. Wojciechowski, *Równość, prawda i sprawiedliwość w procesie cywilnym. Rozważania na tle nowelizacji k.p.c.*, „Palestra” 2004, nr 49, s. 11.

⁵⁴ M. Muliński, [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Tom IA. Komentarz*, red. A. Góra-Błaszczkowska, Warszawa 2020, Legalis, komentarz do art. 3.

⁵⁵ *Polski internet w grudniu 2018*, Raport Gemius/PBI, <http://pbi.org.pl/badaniegemius-pbi/polski-internet-w-grudniu-2018/> (dostęp: 20.04.2020).

⁵⁶ M. Cierniak-Piotrowska, A. Znajewska, *Ludność. Stan i struktura oraz ruch naturalny w przekroju terytorialnym w 2019 r. Stan w dniu 30 czerwca*, Warszawa 2019, GUS, s. 8.

⁵⁷ *Spoleczeństwo informacyjne w Polsce w 2019 roku. Informacja sygnałna*, GUS, Szczecin 2019, https://stat.gov.pl/download/gfx/portalinformacyjny/pl/defaultaktualnosci/5497/2/9/1/spoleczenstwo_informacyjne_w_polsce_w_2019_roku.pdf (dostęp: 22.04.2020).

skorzystania z Internetu. Jest on dostępny nie tylko prywatnie, ale także w miejscach publicznych dzięki tworzonym za darmo sieciom Wi-Fi oraz dostępowi stacjonarnemu w bibliotekach. Niezależnie jednak od wykorzystania Internetu jako powszechnego nośnika informacji na temat faktów, także prasa, radio, czy telewizja powinny zostać uznane za spełniające to kryterium.

Dotychczasowy dorobek doktryny i orzecznictwa odnoszący się do faktów powszechnie znanych może zostać częściowo zastosowany przy interpretacji nowych przepisów dotyczących faktów powszechnie dostępnych. Powszechna dostępność informacji powinna być na gruncie art. 228 § 2 k.p.c. oceniana w kontekście środków masowego przekazu dostępnych w miejscowości, w której znajduje się siedziba danego sądu, przy założeniu, że mogą być wykorzystywane tylko takie kanały komunikacji, którymi potrafi posługiwać się przeciętny, rozsądny mieszkaniec danej miejscowości, posiadający odpowiednie możliwości dostępu oraz umiejętności korzystania z nich⁵⁸. Oznacza to, że także fakty wynikające z informacji dostępnych zarówno w lokalnej prasie, jak i w telewizji powinny być brane pod uwagę przez sąd w postępowaniu i mogą zostać wykorzystane w procesie jako element ustaleń faktycznych sprawy. Nie powinny natomiast być uznawane nowatorskie nieznanne jeszcze powszechnie środki przekazu, do chwili, aż staną się one wykorzystywane na co dzień przez większość społeczeństwa.

Podobnie jak w przypadku innych faktów notoryjnych, przy ocenie, czy dany fakt powszechnie dostępny może stanowić podstawę rozstrzygnięcia, należy brać pod uwagę jego istnienie w dacie zamknięcia rozprawy oraz zwrócenia na niego przez sąd uwagi stron. Przy faktach powszechnie dostępnych ta czynność posiada szczególnie doniosłe znaczenie, albowiem strona może nie tylko skonfrontować się z istnieniem takiego faktu oraz przygotować stosowną argumentację, ale posiada także możliwość otwarcia sporu co do danego faktu. Dodatkowo strona może żądać powołania biegłego, uznając, że fakt powszechnie dostępny powinien być zakwalifikowany do wiadomości specjalnych. Na tę okoliczność i związane z nią ryzyko zwracał uwagę ustawodawca w uzasadnieniu do projektu⁵⁹, a także przedstawiciele doktryny. Jak wskazywał Stefan Jaworski, „decydujące znaczenie ma wyznaczenie granicy pomiędzy informacją powszechnie dostępną a wiedzą specjalistyczną [...]. W takim razie klapą bezpieczeństwa dla stron jest obowiązek sądu poinformowania, że dana informacja jest powszechnie dostępna. Daje to możliwość stronom oceny, czy powszechność tej informacji jednak nie wymaga zweryfikowania przez biegłego”⁶⁰.

⁵⁸ Podobnie ocenia M. Krakowiak, *Nowelizacja Kodeksu postępowania cywilnego mocą ustawy z 4.7.2019 r. (Część IV Dowody; Postępowanie dowodowe)*, „Monitor Prawniczy” 2019, nr 24, s. 1316.

⁵⁹ *Uzasadnienie projektu ustawy o zmianie ustawy...*, s. 52.

⁶⁰ S. Jaworski, [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz do zmian*, red. S. Jaworski, Warszawa 2019, Legalis, komentarz do art. 228.

Na inne ryzyko związane z wykorzystywaniem faktów powszechnie dostępnych przy formułowaniu podstaw orzekania zwraca uwagę Michał Krakowiak, który wyraża obawę, że wobec występujących w Internecie „fake newsów oraz deep-fakes⁶¹” sąd będzie narażony na oparcie się na informacjach nieprawdziwych⁶². Obawy te są słuszne, niemniej zabezpieczeniu przed wystąpieniem negatywnych konsekwencji takich zdarzeń ma służyć obowiązek zwracania stronom uwagi na fakty powszechnie dostępne. Strona powinna w takiej sytuacji stanowczo zareagować, wykazując się inicjatywą dowodową. Należy liczyć także, że sędziowie będą korzystać z nowej instytucji procesowej ostrożnie, bacząc, aby opierać się wyłącznie na wiarygodnych informacjach.

4. Fakty powszechnie dostępne a media społecznościowe

Nie można zakwalifikować wszystkich informacji pochodzących z mediów społecznościowych jako faktów powszechnie dostępnych. Wszystkie najpopularniejsze w Polsce media społecznościowe⁶³ – YouTube, Facebook, Instagram oraz Twitter posiadają bowiem możliwość ograniczenia dostępności publikowanych treści. W serwisie YouTube użytkownik może umieścić materiał filmowy dostępny tylko dla osób posiadających link, na Facebooku ograniczyć dostępność profilu oraz postów tylko dla znajomych lub nawet samego siebie, zaś na Instagramie oraz Twitterze ustalić, że treści będą dostępne tylko dla zaakceptowanych użytkowników. Wszystkie te działania prowadzą do utraty przymiotu powszechnej dostępności tych treści. Należy uznać, że konieczność stworzenia konta w danym serwisie celem dotarcia do informacji wyłącza możliwość uznania, że są one dostępne publicznie, nawet gdy rejestracja może nastąpić nieodpłatnie.

W przypadku Facebooka domyślne ustawienia co do zasady ograniczają dostęp do treści publikowanych na profilu wyłącznie do grona znajomych, niemniej aktywność użytkownika na publicznych stronach jest zawsze dostępna dla nieoznaczonego kręgu adresatów. Oznacza to, że nawet osoby nieposiadające konta w serwisie społecznościowym mogą uzyskać do nich dostęp⁶⁴. Osoba, która posiada zastrzeżone informacje na swoim profilu, ale zdecyduje się opu-

---

⁶¹ *Deepfakes* to zmodyfikowane przy wykorzystaniu sztucznej inteligencji nagranie wideo, w którym osoba przedstawiona w materiale wypowiada słowa lub wykonuje czynności, które w rzeczywistości nie miały miejsca; zob.: L. Eadicicco, *Niebezpieczny internetowy trend może przyczynić się do zniszczenia twojej reputacji. Nikt nie wie, co z nim zrobić*, Business Insider, <https://businessinsider.com.pl/technologie/nowe-technologie/deepfakes-historia-falszywych-filmow-i-pomysly-na-walke-z-nimi/s17z2p0> (dostęp: 29.04.2020).

⁶² M. Krakowiak, *Nowelizacja kodeksu postępowania cywilnego...*, s. 1316.

⁶³ *Digital 2019 Poland...* (dostęp: 29.04.2020).

⁶⁴ *Podstawowe informacje dotyczące ochrony prywatności*, <https://www.facebook.com/about/basics> (dostęp: 29.04.2020).

blikować komentarz pod publicznym postem, sprawia, że treść tej wiadomości będzie dostępna dla wszystkich. Na takiej samej zasadzie działają zasadniczo wszystkie media społecznościowe. Wiele osób decyduje się ponadto także na publiczne ujawnianie swojego imienia i nazwiska oraz podstawowych danych umożliwiających ich identyfikację, takich jak miejsce zamieszkania, wykształcenie, zdjęcie profilowe czy zdjęcie w tle.

Niezależnie od danych dotyczących kont osób prywatnych media społecznościowe pełnią bardzo ważną rolę także dla organizacji pozarządowych, przedsiębiorstw, organów władzy, czy też osób znanych, którzy zarządzają swoimi co do zasady publicznymi profilami⁶⁵. Podmioty te przekazują informacje na temat swojej działalności, reklamują produkty lub usługi oraz utrzymują kontakt z osobami obserwującymi, publikując treści o charakterze informacyjnym czy rozrywkowym. Informacje znajdujące się na tego rodzaju stronach bezsprzecznie mogą zostać uznane za powszechnie dostępne, albowiem dostęp do nich jest publiczny.

Oprócz funkcjonalności w zakresie zarządzania profilami osobistymi oraz stronami, które posiadają wszystkie wcześniej wymienione portale z wyjątkiem Twittera⁶⁶, Facebook umożliwia także tworzenie grup dyskusyjnych, posiadających dwa stopnie ochrony prywatności: grupa może być „otwarta”, co oznacza, że wszyscy (także osoby nieposiadające konta) posiadają wgląd do publikowanych treści, oraz „prywatna”, w której tylko dodani przez administratora grupy członkowie mogą uczestniczyć oraz przeglądać dyskusję⁶⁷.

W odniesieniu do problematyki poruszanej w niniejszym artykule należy uznać, że wyłącznie treści publikowane na grupach „otwartych” posiadają przymiot informacji publicznie dostępnych, a stąd mogą potencjalnie zostać wykorzystane w procesie. Mając jednak na względzie, jak wiele treści z mediów społecznościowych jest dostępnych publicznie⁶⁸, można przypuszczać, że

---

⁶⁵ Na temat wykorzystania mediów społecznościowych przez podmioty publiczne zob. M. Czekalska, P. Waszkiewicz, *Profil Polska Policja na portalu Facebook. Przykład wykorzystania mediów społecznościowych jako narzędzia komunikacji ze społeczeństwem*, [w:] P. Waszkiewicz (red.), *Media społecznościowe w pracy organów ścigania*, Warszawa 2020, w druku.

⁶⁶ Dla uniknięcia wątpliwości należy zaznaczyć, że portal YouTube posiada możliwość personalizacji kanału użytkownika (odpowiednik profilu na Facebooku), a także tworzenia wielu kanałów w ramach jednego konta. Stąd YouTube posiada podobne funkcjonalności jak Facebook, ponieważ aktywność prywatna użytkownika może zostać wyodrębniona od działalności o charakterze profesjonalnym. Twitter natomiast opiera się na istnieniu profili zarówno prywatnych dla osób fizycznych, jak i korporacyjnych dla organizacji. Na marginesie należy zaznaczyć, że zazwyczaj użytkownicy Twittera występują nie pod swoim prawdziwym imieniem i nazwiskiem, lecz pseudonimem, co jest charakterystyczną cechą tego portalu.

⁶⁷ *Jakie są dostępne opcje prywatności grup na Facebooku?*, <https://www.facebook.com/help/220336891328465?faq=220336891328465#What-are-the-privacy-options-for-groups> (dostęp: 29.04.2020).

⁶⁸ Na dzień 6 lutego 2020 roku wyszukiwarka Google w odpowiedzi na zawężenie kryteriów wyszukiwania wyłącznie do portalu Facebook zwraca prawie 3 miliardy publicznie dostępnych, zindek-

w praktyce sądy będą miały możliwość powoływania się na fakty powszechnie dostępne, uzyskane za pośrednictwem mediów społecznościowych.

Dzięki wykorzystaniu nowej instytucji sąd będzie mógł nawet bez inicjatywy strony ustalić samodzielnie dany fakt, zaś w przypadku braku takiej aktywności sędziego strona będzie mogła zwrócić uwagę sądu na fakt bez konieczności przeprowadzania dowodu. Przy ocenie potencjalnej powszechności praktyki stosowania przedmiotowej instytucji należy mieć jednak na uwadze, że wykorzystanie kategorii faktów powszechnie dostępnych „będzie w znacznym stopniu zindywidualizowane w zależności od osobowości sędziego, który może w bardzo różnym stopniu korzystać z nowoczesnych narzędzi pozyskiwania informacji, w tym tych, które można uznać wspólnie za powszechnie dostępne”⁶⁹.

Mając na względzie to, że treści publikowane w mediach społecznościowych, o ile zostały zamieszczone przez stronę, mogą zostać w dowolnym momencie przez nią usunięte, celowe jest wykazanie się inicjatywą dowodową. W takiej sytuacji dana informacja zostanie zabezpieczona, a zmiana lub usunięcie treści na portalu społecznościowym nie uniemożliwi oparcia się sądu na tym fakcie przy formułowaniu podstaw rozstrzygnięcia. Na ryzyko zmiany publikowanych w Internecie treści wskazywała Elwira Marszałkowska-Krześ, ostrzegając, że „informacje takie mogą podlegać zmianom, aktualizacjom itp.”⁷⁰. Z drugiej strony można przypuszczać, że po podniesieniu przez sąd albo stronę faktu publikacji danej treści na portalu społecznościowym nie będzie już ona przez strony modyfikowana, wobec utrwalenia w aktach sprawy faktu, którego dana treść dotyczy. Nie wyklucza to jednak ryzyka związanego z usunięciem publikacji przez podmiot niebędący stroną. Dlatego też Elwira Marszałkowska-Krześ, krytycznie oceniając nowelizację w zakresie art. 228 § 2 k.p.c., wskazywała, że jej zdaniem należy uznać za słuszną praktykę wprowadzania do procesu dowodów z wydruków stron internetowych, poświadczonych przez notariusza⁷¹. Na marginesie należy jednak zaznaczyć, że ten sposób zabezpieczenia dowodów elektronicznych nie jest w pełni podzielany w literaturze⁷².

---

sowanych przez wyszukiwarkę, stron internetowych przypisanych do domeny Facebooka. W przypadku Twittera jest to około 1,4 miliarda stron, Instagrama 357 milionów, zaś YouTube 4,6 miliarda.

⁶⁹ K. Flaga-Gieruszyńska, [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz do ustawy z 4.7.2019 r. o zmianie ustawy Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw*, red. J. Gołaczyński, D. Szostek, Warszawa 2019, Legalis, Komentarz do artykułu 228.

⁷⁰ E. Marszałkowska-Krześ, *Opinia Ośrodka Badań, Studiów i Legislacji Krajowej Rady Radców Prawnych o projekcie ustawy o zmianie ustawy Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (z dnia 14 grudnia 2018 r.)*, s. 19, <http://obsil.pl/wp-content/uploads/2019/01/Opinia-z-07.01.2019-r.-KPC-14.12.2018-r.pdf> (dostęp: 6.02.2020).

⁷¹ *Ibidem*.

⁷² Zob.: W. Bijas, *op. cit.*; a także: P. Lewulis, *Kryminalistyczne i procesowe aspekty dowodów cyfrowych w postępowaniu karnym*, praca doktorska obroniona w Instytucie Prawa Karnego Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2019, maszynopis.

5. Podsumowanie

Omawiana zmiana w kodeksie postępowania cywilnego znacząco rozszerza możliwość samodzielnego ustalania przez sąd faktów istotnych dla rozstrzygnięcia. Stąd procesowi cywilnemu może zostać nadana większa dynamika, co potencjalnie może prowadzić do pełniejszej realizacji postulatu dotarcia do prawdy oraz szybkości postępowania. Wprowadzenie nowej kategorii faktu notoryjnego daje przy tym szansę oparcia się na szczególnych źródłach informacji, jakimi są media społecznościowe. Wykorzystanie nowej instytucji zależeć będzie jednak przede wszystkim od samych sędziów, których indywidualne podejście do mediów społecznościowych może wpłynąć na zróżnicowaną praktykę stosowania nowego przepisu. Strony oraz ich pełnomocnicy będą musieli przy tym podjąć decyzję, czy dla własnego bezpieczeństwa, celem zabezpieczenia informacji, nie wprowadzić do procesu dowodu z mediów społecznościowych przy wykorzystaniu dotychczas funkcjonującej w tym zakresie praktyki.

Mając na uwadze powyższe, istnieje ryzyko że informacje pochodzące z mediów społecznościowych, chociaż będą kwalifikowane jako publicznie dostępne, nie będą szeroko wykorzystywane w procesie. Niemniej omawiana instytucja może stanowić dla sędziego oraz stron narzędzie do ustalenia faktów pobocznych, które nie są na tyle istotne, aby w sposób sformalizowany dokonywać ich zabezpieczenia i wprowadzenia do procesu, ale odgrywają pewną rolę w procesie i powinny stanowić element podstaw rozstrzygnięcia. Istotne jest przy tym także szerokie uświadomienie potencjału wykorzystania mediów społecznościowych w praktyce prowadzenia sporu cywilnego, na co wskazują dostępne w literaturze anglojęzycznej badania⁷³.

Bibliografia

Akty prawne

Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 roku Kodeks cywilny, tekst jednolity, Dz.U. z 2019 r., poz. 1145, z późn. zm.

Ustawa z dnia 17 listopada 1964 roku Kodeks postępowania cywilnego, tekst jednolity, Dz.U. z 2019 r., poz. 1460, z późn. zm.

Ustawa z dnia 4 lipca 2019 roku o zmianie ustawy Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw, Dz.U. z 2019 r., poz. 1469.

Orzecznictwo

Postanowienie SN z dnia 30 maja 2019 roku, V CSK 539/18, Legalis.

Wyrok SA w Krakowie z dnia 28 grudnia 2016 roku, I ACa 1067/16, Legalis.

---

⁷³ Zob. J.G. Browning, *Digging for the Digital Dirt: Discovery and Use of Evidence from Social Media Sites*, „Science and Technology Law Review” 2011, vol. 14, No. 3, s. 465–496.

- Wyrok SA w Warszawie z dnia 15 listopada 2013 roku, VI ACa 591/12, Legalis.
Wyrok SA w Warszawie z dnia 24 kwietnia 2019 roku, VI ACa 219/19, Legalis.
Wyrok SN z dnia 4 maja 1977 roku., IV CR 150/77, Legalis.
Wyrok SN z dnia 11 lipca 2001 roku, V CKN 349/00, Legalis.
Wyrok SN z dnia 5 lutego 2002 r., II CKN 894/99, OSG 2004 nr 6, poz. 82, s. 25.
Wyrok SN z dnia 21 września 2007 roku, V CSK 192/07, Legalis.
Wyrok SN z dnia 10 lutego 2010 roku, V CSK 269/09, OSNC 2010 nr 9, poz. 127, s. 57.
Wyrok SN z dnia 13 grudnia 2013 roku, III CSK 66/13, Legalis.
Wyrok SO w Krakowie z dnia 10 kwietnia 2015 roku, IX GC 758/13, Legalis.
Wyrok SO w Poznaniu z dnia 18 grudnia 2015 roku, XII C 602/15, Legalis.
Wyrok SR w Świdnicy z dnia 17 grudnia 2014 roku, IV P 176/14, Legalis.
689 *Published Cases Involving Social Media Evidence*, Forensic Focus, 2012, <https://articles.forensicrofocus.com/2012/04/16/689-published-cases-involving-social-media-evidence-with-full-case-listing/> (dostęp: 2.02.2020).

Literatura przedmiotu

- Bayer K., Bitner J., *Wykorzystanie mediów społecznościowych przez funkcjonariuszy polskiej Policji. Próba wstępnego opisu zjawiska na podstawie wyników badań kwestionariuszowych*, „Problemy Współczesnej Kryminalistyki” 2019, t. 23, s. 11–38.
- Bijas W., *Dowody z Facebooka w procesie cywilnym*, „Prawo Mediów Elektronicznych” 2017, nr 2, s. 25–32.
- Browning J.G., *Digging for the Digital Dirt: Discovery and Use of Evidence from Social Media Sites*, „Science and Technology Law Review” 2011, t. 14, nr 3, s. 465–496.
- Cannedy v. Adams*, 706 F.3d 1148, 9th Cir. 2013, <https://www.leagle.com/decision/inf-co20130207172> (dostęp: 8.02.2020).
- Cierniak-Piotrowska M., Znajewska A., *Ludność. Stan i struktura oraz ruch naturalny w przekroju terytorialnym w 2019 r. Stan w dniu 30 czerwca*, GUS, Warszawa 2019.
- Czekalska M., Waszkiewicz P., *Profil Polska Policja na portalu Facebook. Przykład wykorzystania mediów społecznościowych jako narzędzia komunikacji ze społeczeństwem*, [w:] P. Waszkiewicz (red.), *Media społecznościowe w pracy organów ścigania*, Warszawa 2020, w druku.
- Digital 2019 Poland. All the data and trends you need to understand internet, social media, mobile and e-commerce behaviors in 2019*, <https://datareportal.com/reports/digital-2019-poland> (dostęp: 2.02.2020).
- Eadicco L., *Niebezpieczny internetowy trend może przyczynić się do zniszczenia twojej reputacji. Nikt nie wie, co z nim zrobić*, Business Insider, <https://businessinsider.com.pl/technologie/nowe-technologie/deepfakes-historia-falszywych-filmow-i-pomysly-na-walke-z-nimi/s17z2p0> (dostęp: 29.04.2020).
- Gołaczyński J., Szostek D. (red.), *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz do ustawy z 4.07.2019 r. o zmianie ustawy Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw*, Warszawa 2019, Legalis.
- Góra-Błaszczkowska A. (red.), *Kodeks postępowania cywilnego. Tom IA. Komentarz*, Warszawa 2020, Legalis.
- Jakie są dostępne opcje prywatności grup na Facebooku?*, <https://www.facebook.com/help/220336891328465?faq=220336891328465#What-are-the-privacy-options-for-groups> (dostęp: 29.04.2020).

- Jaworski S. (red.), *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz do zmian*, Warszawa 2019, Legalis.
- Kraskowiak M., *Nowelizacja Kodeksu postępowania cywilnego mocą ustawy z 4.07.2019 r. (Część IV Dowody; Postępowanie dowodowe)*, „Monitor Prawniczy” 2019, nr 24, s. 1316–1324.
- Lewulis P., *Kryminalistyczne i procesowe aspekty dowodów cyfrowych w postępowaniu karnym*, praca doktorska obroniona w Instytucie Prawa Karnego Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego, 2019, maszynopis.
- Marciniak A. (red.), *Kodeks postępowania cywilnego. Tom I. Komentarz*, Warszawa 2019, Legalis.
- Marszałkowska-Krześ E. (red.), *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, Warszawa 2019, Legalis.
- Marszałkowska-Krześ E., *Opinia Ośrodka Badań, Studiów i Legislacji Krajowej Rady Radców Prawnych o projekcie ustawy o zmianie ustawy Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (z dnia 14 grudnia 2018 r.)*, <http://obsil.pl/wp-content/uploads/2019/01/Opinia-z-07.01.2019-r.-KPC-14.12.2018-r.pdf> (dostęp: 6.02.2020).
- Nowe światło na przebieg wypadku rzuca film udostępniony przez jednego z internatów. Jechali na wczasy. Ich auto staranowała ciężarówka, spychając pod tira. Nagranie z Myszyńca Starego*, Polsat News, <https://www.polsatnews.pl/wiadomosc/2019-06-27/nowe-fakty-wstragicznego-wypadku-w-myszyncu-starym-ciezarowka-wbila-sie-w-osobowke/> (dostęp: 7.02.2020).
- Onibalusi S., *A Look at How Social Media is Impacting Divorce Cases*, https://www.huffpost.com/entry/a-look-at-how-social-medi_b_10633940?guccounter=1 (dostęp: 6.02.2020).
- Piasecki K., *Znaczenie procesowe faktów powszechnie znanych i faktów znanych sądowni z urzędu*, „Palestra” 1961, nr 10, s. 38–46.
- Pietrzykowski T., Wojciechowski B., *Równość, prawda i sprawiedliwość w procesie cywilnym. Rozważania na tle nowelizacji k.p.c.*, „Palestra” 2004, nr 49, s. 11–24.
- Podstawowe informacje dotyczące ochrony prywatności*, <https://www.facebook.com/about/basics>, (dostęp: 29.04.2020).
- Polski internet w grudniu 2018*, Raport Gemius/PBI, <http://pbi.org.pl/badaniememius-pbi/polski-internet-w-grudniu-2018/> (dostęp: 20.04.2020).
- Reaney P., *Rise in divorce evidence from social websites*, Reuters 2010, <http://old.aaml.org/sites/default/files/Rise%20in%20divorce%20evidence%20from%20social%20websites.pdf> (dostęp: 2.2.2020).
- Rzucidło-Grochowska I., *Wykorzystanie Wikipedii w orzecznictwie sądowym*, „Iustitia” 2016, nr 4, s. 178–187.
- Spółeczeństwo informacyjne w Polsce w 2019 roku. Informacja sygnałna*, GUS, Szczecin 2019, https://stat.gov.pl/download/gfx/portalinformacyjny/pl/defaultaktualnosci/5497/2/9/1/spoleczenstwo_informacyjne_w_polsce_w_2019_roku.pdf (dostęp: 22.4.2020).
- Szanciło T. (red.), *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, Warszawa 2019, Legalis..
- Sztejnert-Roszak O., *Zamieszczenie informacji w Internecie a fakt powszechnie znany V CSK 269/09*, dodatek do „Monitora Prawniczego” 2011, nr 9.
- The Top 20 Valuable Facebook Statistics Updated January 2020*, <https://zephoria.com/top-15-valuable-facebook-statistics/> (dostęp: 8.02.2020).
- Uzasadnienie projektu ustawy o zmianie ustawy Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw*, druk sejmowy nr 3137, VIII kadencja Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej, s. 52–53, <http://orka.sejm.gov.pl/Druki8ka.nsf/0/166CCC44490F3965C1258384003C-D40A/%24File/3137.pdf> (dostęp: 2.02.2020).

- Waligórski M., *Podstawy kasacyjne procesu cywilnego w świetle różnicy pomiędzy faktem i prawem*, Lwów 1936.
- Waszkiewicz P., Rabczuk S., Worek K., *Wykorzystanie dowodów z mediów społecznościowych w postępowaniu cywilnym. Perspektywa badawcza*, [w:] *Granice prawa. Księga jubileuszowa dedykowana prof. dr. hab. Andrzejowi Siemaszko*, w druku.
- Zieliński A., *Kodeks postępowania cywilnego po nowelizacji w 1996 r.*, „Palestra” 1996, nr 40, s. 13–26.

